

12.217/
27

2.217/
27

KÖNYVTÁR

Lamb Károly és Mária

Shakespeare

„Vihar“-ja

Shakespeare's

„Tempest“

Czárda Szabványi Könyvtár
Az eredeti szöveg és lírá
fordítása

Angolból fordította

Plechl Béla

LANTOS A KIADÁSA

BUDAPEST

IV. MUZEUM-KÖRUT. 3

KÉTNYELVŰ KLASSIKUS KÖNYVTÁR
27. SZÁM.

LAMB KÁROLY ÉS MÁRIA
SHAKESPEARE
„VIHAR“-JA
SHAKESPEARE'S
„TEMPEST“

AZ EREDETI SZÖVEG ÉS HŰ FORDÍTÁSA

ANGOLBÓL FORDÍTOTTA

PLECHL BÉLA

BUDAPEST, 1920. LANTOS KIADÁSA

12.217/27

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
1968/R leltár

SHAKESPEARE „VIHAR“-JA
SHAKESPEARE'S „TEMPEST“

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Shakespeare's „Tempest“.

There was an island in the sea, the only inhabitants of which were an old man, whose name was Prospero, and his daughter Miranda, a very beautiful young lady. She came to this island so young, that she had no memory of having seen any other human face than her father's.

They lived in a cave, made out of a rock; it was divided into several apartments, one of which Prospero called his study; there he kept his books, which chiefly treated of magic: and the knowledge of this art he found very useful to him; for, being thrown by a strange chance upon this island, which had been enchanted by a witch called Sycorax, who died there a short time before his arrival, Prospero, by virtue of his art, released many good spirits that Sycorax had imprisoned in the bodies of large¹⁾ trees, because they had refused to execute her wicked commands. These gentle spirits were ever after obedient to the will of Prospero. Of these, Ariel was the chief.

The lively little sprite Ariel had nothing mischievous in his nature,²⁾ except that he took rather too much pleasure in tormenting an ugly monster called Caliban: for he owed him a grudge³⁾ because he was

— Caliban

Shakespeare „Vihar“-ja.

Volt a tengerben egy sziget, annak csak ketten voltak lakói, egy öreg ember, akit Prosperónak hívtak, és lánya Miranda, egy nagyon szép fiatal hölgy. Ez olyan fiatalon jutott a szigetre, hogy édesapján kívül más emberi arcra nem is emlékezett.

Sziklába vájt barlangban éltek; e barlang külön kamrákra volt elosztva, és az egyiket Prospero olvasószobájának nevezte; mert ott tartotta könyveit, melyek főként a bűbájosságról szóltak: és Prospero nagy hasznát látta e művészet ismeretének, mert mikor egy különös véletlen erre a szigetre sodorta, melyet elvarázsolt egy Sycorax nevű boszorkány, aki ott kevéssel Prospero megérkezése előtt halt meg, Prospero művészetének hatalmával sok jó szellemnek adta vissza szabadságát, akiket Sycorax öreg fák sudarába börtönzött be, mert gonosz parancsait nem akarták végrehajtani. Azóta ezek a derék tündérek Prospero akaratának engedelmeskedtek. Vezető szellemük Ariel volt.

Vidám kis szellem volt Ariel és a légynek sem szeretett ártani, csak éppen egy Caliban nevű rút torzalak boszantásában telt meglehetősen kedve: azért nem szívelhetett, mert régi ellenségének, Sycoraxnak a fia volt.

the son of his old enemy Sycorax. This Caliban, Prospero found in the woods, a strange misshapen thing, far less human in form than an ape. Prospero would have been very kind to him, but the bad nature which Caliban inherited from his mother, would not let him learn anything good or useful: therefore he was employed like a slave, to fetch wood and do the most laborious offices; and Ariel had the charge of compelling him to these services.

Having these powerful spirits obedient to his will, Prospero could by their means⁴⁾ command the winds, and the waves of the sea. By his orders they raised a violent storm, in the midst of which,⁵⁾ he showed his daughter a fine large ship, which he told her was full of living beings like themselves. «O my dear father», said she, «if by your art you have raised this dreadful storm, have pity on their sad distress.⁶⁾ See! the vessel will be dashed to pieces. Poor souls!⁷⁾ they will all perish. If I had power, I would sink the sea beneath the earth, rather than the good ship should be destroyed, with all the precious souls within her.»

«Be not so amazed, daughter Miranda», said Prospero; «there is no harm done; I have so ordered it, that no person in the ship shall receive any hurt. What I have done has been in care of you, my dear child. You are ignorant who you are, or where you came from, and you know no more of me but that I am your father, and live in this poor cave. Can you remember a time before you came⁸⁾ to this cell? I think you cannot, for you were not then three years of age.»

4 «Certainly I can», replied Miranda.

Ezt a Calibant Prospero az erdőben találta, furcsa szörnyetegformájú jószág volt, sokkal kevesebb emberi vonás volt benne, mint akár egy majomban. Prospero nagyon jószágos szeretett volna lenni hozzá, de Calibant anyjától örökölt gonosz természete visszatartotta attól, hogy bármilyen jó vagy hasznos dolgot megtanuljon: ezért kellett őt mint egy rabszolgát alkalmazni fahordásra és egyéb fáradságos dolgokra. És Arielre hárult a feladat, hogy őt ezekre a munkákra kergesse.

Prospero, minthogy ily hatalmas szellemek engedelmeskedtek akarátának, általuk a szeleknek és a tenger hullámainak is parancsolhatott. Kivánságára ádáz vihart támasztottak, és ebben a viharban Prospero egy szép nagy hajót mutatott lányának és megemléltette, hogy a hajó hozzájuk hasonló élőlényekkel van tele. «Ó drága atyám», így szólt a leány, «ha te támasztottad tudományoddal ezt a rémítő vihart, könyörülj meg a benne keservesen vergődőkön. Nézd csak, a hajó mindjárt darabokra zúzódik! Szegény emberek mind oda-vesznek! Ha rajtam volna, inkább a tengert sülyeszténém a föld alá, semhogy ez a hajó pusztuljon el avval a sok drága lélekkel együtt, akiket magában hordoz!»

«Ne félj, lányom Miranda», felelte Prospero. «Nem történt még semmi baj sem és úgy intézkedtem, hogy a hajóban ne is essék senkinek bántódása. Amit megtettem, teérted tettem, én kedves gyermekem. Te azt sem tudod, ki vagy, vagy honnan kerültél ide, és rólam sem tudsz egyebet, mint hogy apád vagyok és ebben a nyomoruságos barlangban élek. Vagy emlékszel olyan időre, mikor még nem laktál ebben az odúban? De nem is emlékezhetsz, hiszen még csak három esztendő is voltál akkor.»

«Pedig én emlékszem», felelte Miranda.

«By what?» asked Prospero; «by any other house or person? Tell me what you can remember, my child»

Miranda said: «It seems to me like the recollection⁹⁾ of a dream. But had I not once four or five women who attended upon me?»

Prospero answered: «You had, and more. How is it that this still lives in your mind?¹⁰⁾ Do you remember how you came here?»

«No, sir», said Miranda, «I remember nothing more!»

«Twelve years ago, Miranda», continued Prospero, «I was Duke of Milan, and you were a princess and my only heir. I had a younger brother, whose name was Antonio, to whom I trusted everything; and as I was fond of retirement and deep study,¹¹⁾ I commonly left the management of my state affairs to your uncle, my false brother (for so indeed he proved).¹²⁾ I, neglecting all worldly ends, buried among my books, did dedicate my whole time to the bettering of my mind. My brother Antonio, being thus in possession of my power, began to think himself the duke indeed. The opportunity I gave him of making himself popular among my subjects, awakened in his bad nature a proud ambition to deprive me of my dukedom: this he soon effected with the aid of the King of Naples, a powerful prince, who was my enemy.»

«Wherefore», said Miranda, «did they not at that hour¹³⁾ destroy us?»

«My child», answered her father, «they durst not,

«Mi emlékeztet rá?» kérdezte Prospero, «talán valami ház vagy személy? Mondd el, amire még visszagondolhatsz, gyermekem.»

«Mintha egy álom foszlányát látnám még», így szólt Miranda. «De nem volt egykor négy vagy öt aszszony körülöttem, akik vigyáztak rám?»

«Volt bizony, még több is», felelt Prospero. «Hogy van az, hogy ez még most is eszedbe jut? Hát arra emlékszel-e, hogy ide hogyan kerültél?»

«Nem uram», felelte Miranda, «semmi egyébről nem tudok már.»

«Tizenkét évvel ezelőtt, Miranda», folytatta Prospero, «Milano hercege voltam, te pedig hercegkisasszony és az én egyetlen örökösöm. Volt egy testvére-öcsém, Antoniónak hívták, erre én minden dolgomat rábízta; és mert magam szerelmes voltam a magányba és a könyvek mélységeibe, állami ügyeim vitelet mindinkább átengedtem nagybátyádnak, az én álnok testvéremnek (mert bizony álnok volt). Én pedig elfordulva minden világi céltól és könyveimbe temetkezve egész időmet arra fordítottam, hogy lelkem tudását gyarapítsam. Testvérem Antonio ily módon minden hatalmamat kezébe kapván, azt kezdte forgatni elméjében, hogy hiszen a valóságos herceg már úgyis ő. Az alkalom, melyet megadtam neki, hogy alattvalóimmal megkedveltesse magát, romlott lelkében azt a fennhéjázó vágyat keltette, hogy megfosszon engem hercegségtől: ezt hamarosan meg is cselekedte a nápolyi király segítségével, mert ez hatalmas fejedelem volt és nekem ellenségem.»

«De hogy-hogy nem öltek meg mindjárt bennünket?» kérdezte Miranda.

«Gyermekem», felelte az apa, «nem merték meg-

so dear was the love that my people bore me.¹⁴) Antonio carried us on board a ship, and when we were some leagues out at sea, he forced us into a small boat, without either tackle, sail, or mast: there he left us, as he thought, to perish. But a kind lord of my court, one Gonzalo, who loved me, had privately placed in the boat water, provisions, apparel, and some books which I prize above my dukedom.»

«O my father», said Miranda, «what a trouble must I have been to you then!»

«No, my love», said Prospero, «you were a little cherub that did preserve me. Your innocent smiles made me to bear up against my misfortunes. Our food lasted till we landed on this desert island, since when my chief delight has been in teaching you, Miranda, and well have you profited by my instructions.»

«Heaven thank you, my dear father», said Miranda. «Now pray tell me, sir, your reason for raising this seastorm?»

«Know, then», said her father, «that by means of this storm my enemies, the King of Naples and my cruel brother, are cast ashore upon this island.»

Having so said, Prospero gently touched his daughter with his magic wand, and she fell fast asleep; for the spirit Ariel just then presented himself before his master, to give an account of the tempest, and how he had disposed of the ship's company; and, although the spirits were always invisible to Miranda, Prospero did not choose she should hear him holding converse with the empty air.

tenni, olyan nagy volt az én népem szeretete hozzám. Antonio egy hajó fedélzetére vitetett bennünket és mikor már néhány mérföldre voltunk künn a tengeren, egy kis csónakba kényszerített beszállni, azon nem volt sem szerszám, sem vitorla, sem árboc: avval otthagyt bennünket s azt gondolta, hogy elpusztulunk. De udvaromnak egy jóságos főura, Gonzalo nevű, aki szeretett engem, titokban ivóvizet, eledelt, ruhát rejtett a csónakba és néhány könyvet, melyeket többre becsülök hercegségemnél.»

«Szegény édesapám», mondta Miranda, «micsoda gondot okozhattam én akkor neked!»

«Dehogyan okoztál, dehogy», mondta Prospero, «hiszen te voltál az én kis megőrző angyalom. A te ártatlan mosolyod adott erőt elviselnem minden balsorsomat. Élelmünk eltartott addig, míg ezen az elhagyott szigeten kikötöttünk, közben pedig fő gyönyörűségemet leltem abban, hogy téged oktattalak Miranda és te olyan jól értettél mindent meg, amire tanítottalak.»

«Áldjon meg érte az ég, te drága apácskám», felelte Miranda. «De most kérlek, mondd meg, miért támasztottad ezt a tengeri vihart?»

«Tudjad hát», felelte apja, «hogyan ennek a viharnak ereje vetette partra ezen a szigeten ellenségeimet, a nápolyi királyt és az én kegyetlen testvéröcsémet».

Mikor ezt elmondta Prospero, szeliden megérintette varázsvesszejével leányát, s az legott mély álomba merült; mert Ariel, a tündérfiú, éppen akkor jelent meg mestere előtt, hogy számot adjon a viharról és elmondja, hogyan gondoskodott a hajó népéről; és bár a szellemek mindig láthatatlanok maradtak Miranda előtt, Prospero nem akarta, hogy hallja, mikor velük beszélget, mintha a pusztá levegővel beszélne.

Ariel gave a lively description of the storm, and of the terrors of the mariners; and how the king's son, Ferdinand, was the first who leaped into the sea; and his father thought he saw his dear son swallowed up by the waves and lost.

«But he is safe», said Ariel, «in a corner of the isle, sitting with his arms folded, sadly lamenting the loss of the king his father, whom he concludes drowned. Not a hair of his head is injured, and his princely garments, though drenched in the sea-waves, look fresher¹⁵⁾ than before.»

«That's my delicate Ariel», said Prospero. «Bring him hither: my daughter must see this young prince. Where is the king and my brother?»

«I left them», answered Ariel, «searching for Ferdinand, whom they have little hopes of finding, thinking they saw him perish. Of the ship's crew not one is missing, though each one thinks himself the only one saved; and the ship, though invisible to them, is safe in the harbour.»

«Ariel», said Prospero, «thy charge is faithfully performed; but there is more work yet.»

«Is there more work?» said Ariel. «Let me remind you,¹⁶⁾ master, you have promised me my liberty. I pray remember I have done you worthy service, told you no lies, made no mistakes, served you without grudge or grumbling.»

«How now!» said Prospero. «You do not recollect what a torment I freed you from. Have you forgot the wicked witch Sycorax, who with age and envy was almost bent double? And because you were a spirit too delicate to execute her wicked commands, she shut you

Ariel élénken irta le a vihart és a tengerészek rémültségét és elmondta, hogy a király fia Ferdinánd volt a legelső, aki a tengerbe ugrott, és hogy apjának úgy rémlett, hogy látta, amint fiát a hullámok magukkal ragadták és odaveszett.

«Pedig megmenekült», folytatta Ariel, «s most ott ül a szigetnek egyik zugában összefont karokkal és keservesen sóhajtoz királyi apja elvesztésén, mert azt hiszi róla, hogy vizbefulladt. Haja szála sem görbült meg a jó királyfinak és bár fejedelmi gúnyját eláztatták a hullámok, az is jobban áll rajta most, mint azelőtt.»

«Ilyen az én gyöngéd Arielem», mondotta Prospero. «Hozd hát ide: lányomnak látnia kell ezt az ifjú herceget. Hol van a király és öcsém?»

«Mikor eljöttem tőlük», felelte Ariel, «Ferdinándot keresték, de nem nagyon reménykednek, hogy megtalálják, mert úgy vélik, hogy látták elpusztulni. A hajó népéből senki sem hiányzik, de mindegyik azt hiszi, hogy egymaga menekült meg; a hajó is, bár egyikük sem tud róla, épséggel jutott a kikötőbe.»

«Ariel», mondotta Prospero, «te hűen végezted feladatodat; ám még többet kell tenned.»

«Még többet kell tennem?» szólt Ariel. «Emlékezz mesterem, hogy megígérted nekem szabadságomat. Kérlek, gondold meg, milyen becses szolgálatot tettem neked, nem hazudtam, hibát nem ejtettem, harag és zugolódás nélkül munkáltam dolgaidat.»

«Hogy-hogy, Ariel?» felelte Prospero. «Nem gondolsz már arra, milyen gyötrelemtől mentettelek meg? Elfelejtetted Sycoraxot, a gonosz boszorkányt, aki a vénségtől és a kajánságtól szinte kétrét görbedt? És mert sokkal gyöngédebb szellem voltál, semhogy rontó

up in a tree, where I found you howling. This torment, remember, I did free you from.»

«Pardon me, dear master», said Ariel, ashamed to seem ungrateful; «I will obey your commands.»

«Do so», said Prospero, «and I will set you free.» He then gave orders what further he would have him do, and away went Ariel, first to where he had left Ferdinand, and found him still sitting on the grass in the same melancholy posture.

«O my young gentleman», said Ariel, when he saw him, «I will soon move you. You must be brought, I find, for the Lady Miranda to have a sight of your pretty person. Come, sir, follow me.»

He followed in amazement the sound of Ariel's voice,¹⁷⁾ till it led him to Prospero and Miranda, who were sitting under the shade of a large tree. Now, Miranda had never seen a man before, except her own father.

«Miranda», said Prospero, «tell me what you are looking at yonder.»

«O father», said Miranda, in a strange surprise, «surely that is a spirit. Lord! how it looks about! Believe me, sir, it is a beautiful creature.¹⁸⁾ Is it not a spirit?»

«No, girl», answered her father; «it eats, and sleeps, and has senses such as we have. This young man you see was in the ship. He is somewhat altered by grief, or you might call him a handsome person. He has lost his companions, and is wandering about to find them.»

Miranda, who thought all men had grave faces and

parancsait teljesítetted volna, egy fa törzsökébe csipetett téged, ott jajveszékeltél, mikor rád akadtam. Ettől a kintől szabadítottalak meg, emlékezz csak.»

«Bocsáss meg, kedves mesterem», szólta Ariel szégyenkezve, hogy hálátlannak tűnhetett; «teljesíteni fogom parancsaidat.»

«Tedd meg», felelte Prospero, «és szabaddá teszek téged.» Azután utasításokat adott neki arról, amit még kívánt tőle, és Ariel legott elindult, először is oda, ahol Ferdinándot elhagyta és ott is találta még mindig a fűben ülve ugyanabban a bánatos helyzetben.

«Ó te fiatal leventém», így szólta Ariel, mikor meglátta, «mindjárt megmozgatlak én téged. Úgy látom, el kell már vigyelek Lady Miranda elé, hadd lássa meg a te csinos személyedet. Jöjj hát uram és kövess.»

A királyfi álmélkodva követte Ariel hangját, míg oda nem vezette Prosperóhoz és Mirandához, akik egy nagy fa árnyékában ültek. Ámde Miranda addig még sohasem látott más férfit, mint édesapját.

«Miranda», szólta hozzá Prospero, «mondd csak, mit látsz amott?»

«Ó atyám», felelte Miranda különös meglepetéssel, «biztosan szellem az. Uramfia, hogy tekint jobbra-balra! Hidd el, uram, egészen szép szerzet. Vajjon nem szellem-e?»

«Nem lányom», felelte apja, «úgy eszik, úgy alszik, úgy érez az éppen mint mi. Ez a fiatal ember, akit látsz, a hajóról való. Kicsit megviselte valami törődés, másképen egészen csinos legénynek mondhatnád. Elveszítette társait és most utánuk bolyong, hogy megtalálja.»

Miranda, aki azt hitte, hogy minden férfinak ko-

gray beards like her father, was delighted with the appearance of this beautiful young prince; and Ferdinand, seeing such a lovely lady in this desert place, and from the strange sounds he had heard expecting nothing but wonders, thought he was upon an enchanted island, and that Miranda was the goddess of the place and as such he began to address her.

She timidly answered she was no goddess, but a simple maid, and was going to give an account of herself, when Prospero interrupted her. He was well pleased to find they admired each other, for he plainly perceived they had fallen in love at first sight; but to try Ferdinand's constancy, he resolved to throw¹⁹⁾ some difficulties in their way: therefore advancing forward he addressed the prince with a stern air, telling him he came to the island as a spy, to take it from him who was the lord of it. «Follow me,» said he. «I will tie you neck and feet together.²⁰⁾ You shall drink sea-water; shell-fish, withered roots, and husks of acorns shall be your food.»

«No», said Ferdinand, «I will resist such entertainment, till I see a more powerful enemy», and drew his sword; but Prospero, waving his magic wand, fixed him to the spot where he stood, so that he had no power to move.

Miranda hung upon her father,²¹⁾ saying, «Why are you so ungentle? Have pity, sir: I will be his surety. This is the second man I ever saw, and to me he seems a true one.»

«Silence!» said her father; «one word more will make me chide you, girl. What, an advocate for an impostor! You think there are no more such fine men, having seen only him and Caliban. I tell you, foolish

mor arca van és szürke szakállá, mint az ő atyjának, el volt ragadtatva, mikor meglátta ezt a szép fiatal herceget; Ferdinánd viszont, mikor ily kedves hölgyet pillantott meg ezen az elhagyott helyen, a csudálatos hangok után, melyeket hallott, látni is merő csudákat velt és azt hitte, hogy elvarázsolt szigeten jár, Miranda pedig a sziget istennője, így is kezdett beszélni hozzá.

A hölgy félénken felelt, hogy ő nem istennő, csak egyszerű leány, és el akart mindent mondani, amit tudott magáról, de apja félbeszakította. Prospero nagyon meg volt elégedve, mikor látta, hogy bámulják egymást, mert világosan észrevette, hogy első tekintetre egymásba szerettek; ám hogy kipróbálja Ferdinánd állhatatosságát, elhatározta, hogy akadályokat emel utjukba: ezért előlépve, zordon arccal szólította meg a herceget és szemére vetette, hogy mint kém jött a szigetre azért, hogy elvegye tőle, a sziget urától. «Kövess engem», szólt hozzá. «Nyakadat-lábadat megláncolom. A tenger vizét fogod inni; kagyló, száraz gyökér és makkhéj lesz eledeled.»

«Azl már nem», felelte Ferdinánd; «az ilyen vendéglátással én szembeszállok, míg csak hatalmasabb ellenfelet nem látok», és kardot rántott; de Prospero varázspálcájával suhintva úgy megrögzítette az ifjút azon a helyen, ahol állott, hogy meg sem mozdulhatott.

Miranda esengve nézett atyjára és így szólt: «Miért vagy ilyen barátságtalan? Légy irgalmas hozzá uram, én jótállok érte. Ez a második férfi, akit valaha láttam, és azt látom, hogy becsületes.»

«Csitt!» szólt az apa; «ha még egy szót szólsz, meg foglak szidni. Mit, áruló ügyvédje akarsz lenni? Azt gondolod, nincsen több ilyen dalia, mert mást nem látál még, mint őt és Calibant. Pedig hát, te balgaság, a

girl, most men as far excel this as he does Caliban.» This he said to prove his daughter's constancy; and she replied, «My affections are most humble. I have no wish to see a goodlier man.»

«Come on, young man», said Prospero to the prince; «you have no power to disobey me.»

«I have not, indeed», answered Ferdinand; and not knowing that it was by magic he was deprived of all power of resistance, he was astonished to find himself so strangely compelled to follow Prospero. Looking back on Miranda as long as he could see her, he said, as he went after Prospero into the cave, «My spirits are all bound up, as if I were in a dream; but this man's threats, and the weakness which I feel, would seem light to me if from my prison I might once a day behold this fair maid.»

Prospero kept Ferdinand not long confined within the cell; he soon brought out his prisoner, and set him a severe task to perform, taking care to let his daughter know the hard labour he had imposed on him, and then pretending to go into his study, he secretly watched them both.

Prospero had commanded Ferdinand to pile up some heavy logs of wood. Kings' sons not being much used to laborious work, Miranda soon after found her lover almost dying with fatigue.

«Alas!» said she, «do not work so hard; my father is at his studies, he is safe for these three hours: pray rest yourself.»

«O my dear lady», said Ferdinand, «I dare not. I must finish my task before I take my rest.»

legtöbb férfi annyival különb ennél, akárcsak ő Calibannál.» Ezt azért mondta, hogy lányának állhatatosságát tegye próbára; és Miranda így felelt:

«Az én kívánságom szerényebb. Nincs miért vágyódnom derekabb férfi után.»

«Jöjj velem, fiatalember», szól Prospero a herceghez; «nincsen hatalmad ellenem szegülni.»

«Valóban nincsen», felelte Ferdinánd; és nem tudva azt, hogy varázslat fosztotta meg minden ellenállástól, csudálkozott, hogy milyen különös kénytelen-séggel megy Prospero után. Visszatekintett Mirandára, ameddig csak látni tudta, és mikor Prospero után a barlangba lépett, így szólt: «Minden lelkierőm meg van kötözve, mintha álomban volnék; de e férfi fenyegetései és a gyöngeség, melyet érzek, mind könnyű volna nekem, ha legalább egyszer napjában megláthatnám börtönömből e gyönyörű lánykát.»

Prospero nem tartotta Ferdinándot soká a kamrában; hamar kivezette foglyát és kemény feladatot rótt rá, de gondja volt arra is, hogy leánya tudomást szerezzen erről a nehéz munkáról, amelyet neki kiszabott; azután úgy tett, mintha könyvtárába vonulna, és titokban figyelte őket.

Azt parancsolta volt Ferdinándnak, hogy néhány nehéz fahasábot hordjon rakásra. Minthogy a királyok fiai nem nagyon szokták meg a fárasztó munkát, Miranda kis idő múlva félholtra fáradtan találta szerelmését.

«Ó jaj!» szól a lány, «ne dolgozd magadat agyon; apám könyvtárában van és biztosan ott is marad vagy három óráig: kérlek pihend ki magadat.»

«Ó én drága urnőm», felelte Ferdinánd, «nem merek. Előbb el kell végeznem dolgomat, csak akkor pihenhetek.»

«If you will sit down», said Miranda, «I will carry your logs the while.»

But this Ferdinand would by no means agree to. Instead of a help Miranda became a hindrance, for they began a long conversation, so that the business of log-carrying went on very slowly.

Ferdinand inquired her name, which she told him, saying it was against her father's express command she did so.

Prospero only smiled at this first instance²²⁾ of his daughter's disobedience; for having by his magic art caused his daughter to fall in love so suddenly, he was not angry that she showed her love by forgetting to obey his commands. And he listened well pleased to a long speech of Ferdinand's in which he professed to love her above all the ladies he ever saw.

In answer to his praises of her beauty she replied, «I do not remember the face of any woman, nor have I seen any more men than you, my good friend, and my dear father. How features are abroad,²³⁾ I know not; but believe me, sir, I would not wish any companion in the world but you, nor can my imagination form any shape but yours that I could like. But, sir, I fear I talk to you too freely, and my father's precepts I forget.»

At this Prospero smiled, and nodded his head, as much as to say, «This goes on exactly as I could wish; my girl will be Queen of Naples.»

And then Ferdinand, in another fine long speech told the innocent Miranda he was heir to the crown of Naples, and that she should be his queen.

«Ha leülnél egy kicsit», mondá Miranda, «addig majd én hordom össze a fát.»

De ebbe Ferdinánd sehogysem akart beleegyezni. Így hát Miranda segítség helyett akadályja lett a munkának, mert hosszú beszélgetésbe kezdtek, úgy hogy a fahordás ugyancsak lassan ment előre.

Ferdinánd megkérdezte a leánytól nevét és Miranda megmondta, de hozzá tette azt is, hogy apja megtiltotta neki neve említését.

Prospero mosolygott lányának ezen az első engedtlenségén; ám mert bűvös művészetével maga volt oka lánya hirtelen szerelmének, nem is bosszankodott azon, hogy a leány szerelmét az ő parancsának megszegésével mutatta ki. És kedvtelve hallgatta Ferdinándnak hosszú beszédét, melyben megvallotta Mirandának, hogy minden hölgynél jobban szereti, akit még valaha látott.

Szépsége dicséretére Miranda így felelt: «Egyetlen női arcra sem emlékszem, sem több férfit nem láttam még, mint téged, én kedves barátom, és az én drága apámat. Hogy milyen arcuk van másoknak másutt, nem tudom; de hidd meg uram, nem kívánnék magamnak az egész világról sem különb társat tenálad, sem elmém nem képzelhet el más alakot, mint a tiédet úgy, hogy szerethetném. Ám, uram, félek tehozzád szabadon szólni, mert apám parancsait elfelejteni.»

Elmosolyodott erre Prospero és bólintott fejével, mintha azt mondaná: «Minden úgy fejlődik, amint kívánom; lányomból Nápoly királynéja lesz.»

És ekkor Ferdinánd egy másik szép hosszú beszédben elmondta az ártatlan Mirandának, hogy ő Nápoly koronájának örököse, és hogy Miranda legyen az ő királynéja.

«Ah, sir!» said she, «I am a fool to weep at what I am glad of. I will answer you in plain and holy innocence. I am your wife, if you will marry me.»

Prospero prevented Ferdinand's thanks by appearing visible before them.

«Fear nothing, my child», said he; «I have overheard, and approve of all you have said. And, Ferdinand, if I have too severely used you, I will make you rich amends, by giving you my daughter. All your vexations were but my trials of your love, and you have nobly stood the test. Then as my gift, which your true love has worthily purchased, take my daughter, and do not smile that I boast she is above all praise.» He then, telling them that he had business which required his presence,²⁴) desired they would sit down and talk together till he returned; and this command Miranda seemed not at all disposed to disobey.

When Prospero left them, he called his spirit Ariel, who quickly appeared before him, eager to relate what he had done with Prospero's brother and the King of Naples. Ariel said he had left them almost out of their senses with fear at the strange things he had caused them to see and hear. When fatigued with wandering about, and famished for want of food, he had suddenly set before them a delicious banquet, and then, just as they were going to eat, he appeared visible before them in the shape of a harpy, a voracious monster with wings, and the feast vanished away. Then, to their utter amazement, this harpy spoke to them, reminding them of their cruelty in driving Prospero from his dukedom,

«Ah uram!» szólt erre Miranda, «bolondos vagyok, hogy sirok azon aminek örülök. Tiszta és szent őszinteséggel fogok felelni neked. Feleséged vagyok máris, ha el akarsz venni engem.»

Prospero megelőzte Ferdinánd hálálkodását és látható alakban lépett eléjük.

«Ne félj semmit gyermekeim», így szólalt meg; «kihallgattalak benneteket és mindent helyeslek, amit mondtál. Téged pedig Ferdinánd, amilyen szigorú voltam hozzád, olyan gazdagon kárpótollak, mert lányomat adom neked. Csak azért sanyargattalak, hogy próbára tegyem szerelmedet, és te nemesen álltad meg próbádat. Vedd tehát ajándéku­l tőlem, mint hű szerelmednek méltó jutalmát, az én leányomat, és meg ne mosolyogj engem, ha mindenek fölött magasztalom őt.» Ezután még azt mondta nekik, hogy sürgős teendők miatt távoznia kell, és meghagyta nekik, hogy üljenek le és beszélgessenek egymással, míg vissza nem jön. És apjának ezen parancsát Mirandának nem volt már kedve megszegni.

Prospero, miután elhagyta őket, szolgáló szellemét Arielt hívta, aki fürgén ott termett nála és égett a vágytól, hogy megjelentse, mit művelt Prospero testvéröccsével és a nápolyi királlyal. Ariel azt mondta, úgy hagyta el őket, hogy a félelemtől már majdnem megzavarodtak ama sok különös dolog miatt, melyeket látatott s hallatott velük. Mikor a bolyongásba nagyon belefáradtak s táplálék híján megéheztek volt, hirtelen gyönyörű étkekkel megrakott asztalt varázsolt eléjük, de amint épen neki akartak látni az ebédnek, hárpia alakjában lépett eléjük mint falánk szárnyas szörnyeteg és a kitűnő étkeket eltüntette. Azután legnagyobb álmélkodásukra ugyanez a hárpia megszólította őket

and leaving him and his infant daughter to perish in the sea, saying that for this cause these terrors were suffered to afflict them.

The King of Naples and Antonio, the false brother, repented the injustice they had done to Prospero; and Ariel told his master he was certain their penitence was sincere, and that he, though a spirit, could not but pity them.

«Then bring them hither, Ariel», said Prospero; «if you, who are but a spirit, feel for their distress, shall not I, who am a human being like themselves, have compassion on them? Bring them quickly, my dainty Ariel.»

Ariel soon returned with the king, Antonio, and old Gonzalo in their train, who had followed him, wondering at the wild music he played in the air to draw them on to his master's presence. This Gonzalo was the same who had so kindly provided Prospero formerly with books and provisions, when his wicked brother left him, as he thought, to perish in an open boat in the sea.

Grief and terror had so stupefied their senses that they did not know Prospero. He first discovered himself to the good old Gonzalo, calling him the preserver of his life; and then his brother and the king knew that he was the injured Prospero.

Antonio, with tears and sad words of sorrow and true repentance, implored his brother's forgiveness; and the king expressed his sincere remorse for having assisted Antonio to depose his brother: and Prospero forgave them; and, upon their engaging to restore his

és emlékükbé idézte kegyetlenségüket, mellyel Prosperót kiűzték hercegségéből és kicsi leányával együtt a tengerre vitették elpusztulni, és megmondta nekik, hogy mindezen rémséges gyötrelmeik most emiatt sujtják őket.

A nápolyi király és Antonio, a hűtlen testvér, megbánták az igazságtalanságot, melyet Prosperón elkövettek; és Ariel azt mondta mesterének, hogy maga is megbizonyosodott bűnbánatuk őszinteségében, és tündér létére is csak szálni tudja őket.

«Akkor hozd őket ide, Ariel», szóló Prospero; «ha te, aki tündér vagy csak, részvétet érzesz gyötrelmükkel, hogyne éreznék én, aki hozzájuk hasonló ember vagyok, szánalmat irántuk. Hozd őket hamar, te kedves kis szolgám.»

Ariel csakhamar visszatért a királlyal, Antoniával és a kíséretükben levő öreg Gonzalóval, akik a tündért követték, csodálkozva azon a szilaj zenén, melyet a levegőben játszott előttük, hogy mestere elé vonzza őket. Ez a Gonzalo ugyanaz volt, aki egykor oly jószágosan látta el Prosperót könyvekkel és élelemmel, midőn rosszlelkű öccse nyílt csónakban tétette ki a tengerre abban a hitben, hogy ott fog pusztulni.

A bűbánat és rémület úgy eltompította érzékeiket, hogy nem ismerték meg Prosperót. Ez először a jó öreg Gonzalónak fedte föl kilétét, élete megmentőjének nevezve őt; azután testvéröccse és a király is megtudták, hogy ő ama megbántott Prospero.

Antonio könnyek közt, a gyász búsult szavaival és igaz megbánással kért bocsánatot bátyjától; a király is őszinte fájdalomtát fejezte ki, amiért segített Antoniának bátyja letételében: és Prospero megbocsátott nekik; és mikor megigérték neki, hogy visszahelyezik hercegsé-

dukedom, he said to the King of Naples, «I have a gift in store for you too;» and opening a door, showed him his son Ferdinand playing at chess with Miranda.

Nothing could exceed the joy of the father and the son at this unexpected meeting, for they each thought the other drowned²⁵) in the storm.

«O wonder!» said Miranda, «what noble creatures these are! It must surely be a brave world that has such people in it.»

The King of Naples was almost as much astonished at the beauty and excellent graces of the young Miranda as his son had been.

«Who is this maid?» said he; «she seems the goddess that has parted us, and brought us thus together.»

«No, sir», answered Ferdinand, «she is a mortal, but by immortal Providence she is mine: I chose her when I could not ask you, my father, for your consent, not thinking you were alive. She is the daughter to this Prospero: of him I have received a new life; he has made himself to me a second father, giving me this dear lady.»

«Then I must be her father», said the king; «but, oh! how oddly will it sound that I must ask my child forgiveness.»

«No more of that», said Prospero; «let us not remember our troubles past, since they so happily have ended.» And then Prospero embraced his brother, and again assured him of his forgiveness, and said that a wise, overruling Providence had permitted that he should be driven from his poor dukedom of Milan that

gébe, így szólt a nápolyi királyhoz: «Van még egy ajándékom számodra;» és kinyitva egy ajtót, megmutatta neki fiát Ferdinándot, amint éppen sakkozott Mirandával.

Semmisem mulhatta fölül az apa s a fiu örömet ezen a váratlan találkozáson, mert mindegyik azt hitte a másikról, hogy a viharban elveszett.

«Ó csudák csudája», így szólt Miranda, «milyen nemes teremtményei ezek az Istennek! Bizonyára jóssággal teljes a világ, ha ilyenek az ő lakói!»

A nápolyi király majdnem ugyanannyira elbámult az ifju Miranda szépségén és kiváló bájosságán, mint annakelőtte fia.

«Ki ez a leány?» így szólt; «alighanem ő az az istennő, aki szétválasztott és ismét összehozott bennünket.»

«Nem uram», felelte Ferdinánd, «halandó ő, de halhatatlan Gondviselés által az enyém: akkor választottam magamnak, atyám, mikor nem kérhettem ki engedelmet, mert nem gondoltam, hogy életben vagy. Lánya ő ennek a Prosperónak, s én új életet nyertem atyjától, mert második apámmá tette meg magát, mikor nekem adta e drága hölgyet.»

«Akkor tehát úgy kell, hogy én legyek apja e hölgynek», mondá a király; «de jaj! milyen nehezen esik megszólalnom, mikor gyermekemtől kell bocsánatot kérnem!»

«Ne többet erről», szólt Prospero; «ne emlékezzünk mult bajainkról, ha már ily szerencsésen túl estünk rajtuk.» És evvel Prospero megölelte öccsét, ismételten biztosította őt bocsánatáról és hozzátette, hogy biztonnyal a bölcs, mindent elrendező Gondviselés engedte meg, hogy őt elűzzék szerény milanói hercegségé-

his daughter might inherit the crown of Naples, for that by their meeting in this desert island it had happened that the king's son had loved Miranda.

These kind words which Prospero spoke, meaning to comfort his brother, so filled Antonio with shame and remorse, that he wept and was unable to speak; and the kind old Gonzalo wept to see this joyful reconciliation, and prayed for blessings on the young couple.

Prospero now told them that their ship was safe in the harbour, and the sailors all on board her, and that he and his daughter would accompany them home the next morning.

«In the meantime», said he, «partake of such refreshments as my poor cave affords; and for your evening's entertainment I will relate the history of my life from my first landing in this desert island.» He then called for Caliban to prepare some food and set the cave in order; and the company were astonished at the uncouth form and savage appearance of this ugly monster.

Before Prospero left the island, he dismissed Ariel from his service, to the great joy of that lively little spirit, who, though he had been a faithful servant to his master, was always longing to enjoy his free liberty—to wander uncontrolled in the air like a wild bird, under green trees, among pleasant fruits and sweet-smelling flowers.

«My quaint Ariel», said Prospero to the little sprite when he made him free, «I shall miss you; yet you shall have your freedom.»

«Thank you, my dear master», said Ariel; «but

ből csak azért, hogy leánya Nápoly koronáját örökölje, mert hiszen ezen az elhagyott szigeten való találkozásuk adott alkalmat a király fiának, hogy megszeresse Mirandát.

E nyájas szavak, melyeket Prospero vigasztalásul mondott öccsének, oly szégyennel és megbánással töltötték el Antoniót, hogy sirva fakadt és szólni sem tudott; a jó öreg Gonzalo is sirt, mikor ezt a boldog kibékülést látta, és áldást imádkozott a fiatal párra.

Prospero most közölte velük, hogy hajójuk sértetlenül vár rájuk az öbölben, már a hajósok is mind a fedélzeten vannak, és maga is haza fogja őket kísélni lányával együtt másnap reggel.

«Addig is», így szólt, «lássatok hozzá a frissítőhöz, miket szegényes barlangom adhat; és esteli mulattatásokra életem folyását mondom el nektek e puszta szigetre jutásom óta.» S most előhívta Calibant, hogy készítsen vacsorát és szedje rendbe a barlangot. A vendégek pedig elbámultak a rút szörnyeteg otromba alakján és vad megjelenésén.

Mielőtt elhagyta Prospero a szigetet, elbocsátotta Arielt szolgálatából, nagy öröme ennek a fürge kis szellemnek, mert noha mesterének hűséges szolgálója volt, mindenkor vágyódott teljes szabadságára, — vándorolni követhetetlenül mint a vadmadár a levegőben, zöldelő fák alatt, kellemes gyümölcsök és édes illatu virágok között.

«Kedves Arielem», szólt Prospero a kis tündérfiuhoz, mikor szabaddá tette, «nagyon fogom érezni hiányodat; de legyen tiéd a te szabadságod.»

«Köszönet érte, én drága mesterem», felelte Ariel.

give me leave to attend your ship home with prosperous gales, before you bid farewell to the assistance of your faithful spirit; and then, master, when I am free, how merrily I shall live!»

Prospero then buried deep in the earth his magical books and wand, for he was resolved never more to make use of the magic art. And having thus overcome his enemies, and being reconciled to his brother and the King of Naples, nothing now remained to complete his happiness but to revisit his native land, to take possession of his dukedom, and to witness the happy nuptials of his daughter and Prince Ferdinand, which the king said should be instantly celebrated with great splendour on their return to Naples. At which place, under the safe convoy of the spirit Ariel, they, after a pleasant voyage, soon arrived.

«De engedd meg nekem, hogy hajódat kedvező szelekkel hazakisérjem, mielőtt istenhozzádot mondasz hűséges szellemednek; és ha majd azután, mester, szabaddá lettem, akkor fogok én ám csak vidáman élni!»

Prospero ekkor mélyen a földbe temette bűbájos könyveit és varázsvesszőjét, mert elhatározta, hogy bűvös tudását többé nem használja. És miután ekként legyőzte ellenségeit és kibékült öccsével és a nápolyi királlyal, teljes boldogságához már csak az kellett, hogy viszontlássa szülőföldjét, birtokába vegye fejedelemségét és jelen legyen leányának Ferdinánd herceggel való szerencsés menyegzőjén, amelyről a király azt mondta, hogy legott nagy pompával fogják megtartani, mihelyt Nápolyba érnek. Oda pedig pedig Ariel tündérnek biztos vezetésével kellemes tengeri utazás után csakhamar érkeztek.

Jegyzetek.

Shakespeare „Vihar“-jának meséje *Lamb Károly* (1775–1834) angol költő és essayista *Tales From Shakespeare* (Shakespeare-mesék) c. munkájából van véve, melyet testvérével, Máriával együtt írt.

¹⁾ Nagy, hatalmas. — ²⁾ nem volt semmi gonosz a természetében. — ³⁾ haraggal volt eltelve iránta. — ⁴⁾ segítségükkel. — ⁵⁾ amelynek a közepében. — ⁶⁾ az ő keserves vergődésükön. — ⁷⁾ lelkek. — ⁸⁾ mielőtt idejövél. — ⁹⁾ visszaemlékezés. — ¹⁰⁾ eszedben él. — ¹¹⁾ mély tanulmány. — ¹²⁾ annak bizonyult. — ¹³⁾ abban az órában. — ¹⁴⁾ a szeretet, mellyel népem viseltetett irányomban. — ¹⁵⁾ frissebbnek látszik. — ¹⁶⁾ engedd, hogy emlékeztesselek. — ¹⁷⁾ Ariel hangja csengését. — ¹⁸⁾ teremtés. — ¹⁹⁾ vet, dob, szór. — ²⁰⁾ összekötözöm. — ²¹⁾ apjába kapaszkodott. — ²²⁾ alkalom. — ²³⁾ milyenek az arcvonások másutt. — ²⁴⁾ olyan dolga volt, amely a jelenlétét megkívánta. — ²⁵⁾ vízbe fulladt.

EDDIG MEGJELENTEK.

Angolul és magyarul:

- Chesterton: *The Eye of Apollo* (17)
Collins: *A Pair of Gloves* (11)
Dickens: *The Sexton* (7)
Kipling: *The Butterfly* (15)
Mark Twain: *A restless Night* (23)
Pain Barry: *The Window* (25)
Poe: *The Masque of the Red Death* (5)
Wells: *The Star* (9)
Wilde: *The Happy Prince* (1)
Wilde: *The Model Millionaire* (13)
Wilde: *The Selfish Giant* (21)

Franciául és magyarul:

- Balzac: *Le Bourreau* (10)
Baudelaire: *Petits Poemes en Prose* (14)
France: *La Messe des Ombres* (8)
France: *Le Jongleur de Notre-Dame* (22)
Gautier: *Le Pied de Momie* (12)
Lemaître: *La Sirène* (6)
Maeterlinck: *Sur la Mort d'un Petit Chien* (18)
Maupassant: *Deux Amis* (16)
Maupassant: *La Parure* (3)
Maupassant: *Première Neige* (26)
Mérimée: *Le Corse (Mateo Faicone)* (24)

Olaszul és magyarul:

- Boccaccio: *Lisetta* (4)
D'Annunzio: *Cincinnato* (20)

Németül és magyarul:

- Hoffmann: *Der Vampir* (2)
Keller: *Die Jungfrau als Ritter* (19)

Kétnyelvű Klassikus Könyvtár

Szerkesztő

Király György és Trócsányi Zoltán

1. **Wilde:** A Bóldog Herceg. (Angolból Honti R.)
2. **Hoffmann:** A vampír. (Németből Trócsányi Z.)
3. **Maupassant:** Az ékszer. (Franciából Baranyai Z.)
4. **Boccaccio:** Lizetta. (Olaszból Honti R.)
5. **Poe:** A Vörös Halál álarca. (Angolból Király György.)
6. **Lemaitre:** A szirén. (Franciából Velledits L.)
7. **Dickens:** A sirásó. (Angolból Wildner Ö.)
8. **France:** Az árnyak miséje. (Franciából Lehel I.)
9. **Wells:** A csillag. (Angolból Király Gy.)
10. **Balzac:** A hóhér. (Franciából Siklóssy P.)
11. **Collins:** Egy pár keztyű. (Angolból Benedek M.)
12. **Gautier:** A mumia lába. (Franciából Zolnai B.)
13. **Wilde:** A minta-milliomos. (Angolból Honti R.)
14. **Baudelaire:** Kis költemények prózában. (Franciából Szabó L., átnézte Babits M.)
15. **Kipling:** A pillangó. (Angolból Czobor B.)
16. **Maupassant:** Két barát. (Franciából Trócsányi Z.)
17. **Chesterton:** Apolló 'szeme. (Angolból Schöpflin Aladár.)
18. **Maeterlinck:** Egy kis kutya halálára. (Franciából Lányi S.)
19. **Keller:** A szent szűz mint lovag (Németből Trócsányi Z.)
20. **D'Annunzio:** Cincinnato. (Olaszból Zambra A.)
21. **Wilde:** Az önző óriás. (Angolból Király Gy.)
22. **France:** Miaszonyunk bohóca. (Franciából Fóthy J.)
23. **Mark Twain:** Nyugtalan éj. (Angolból Reichard P.)
24. **Mérimée:** A korzikai (Franciából Velledits L.)
25. **Pain Barry:** Az ablak (Angolból Latzkó Hugó.)
26. **Maupassant:** Első hó. (Franciából Ighotus Pál.)

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1917 FEB 13

